

Leusden, 28 november 2021

Beste raadslid,

De inspraakavond op 18 november jl. is voor ons aanleiding u nogmaals te benaderen¹. Graag geven we u een aantal vragen mee. Mogelijk kunt u daarmee elkaar en de wethouder op 2 december a.s. bevragen. Wij hopen dat u een aantal onderbelichte zaken ten aanzien van het Uitnodigingskader zonne- en windenergie aankaart en benut om tot een gewogen besluit te komen.

In het raadsvoorstel dat voorligt (zaaknummer L286182) wordt bullet-gewijs een opsomming gegeven van de 'acties' van het **participatieproces** (p.5 en 6). Tijdens de inspraakavond op 18 november gaven veel deelnemers aan die 'acties' zich toch niet gehoord te voelen. Temeer omdat zij hun stem niet verwoord zien in het 'overzicht' van de opbrengst van die acties in het uitnodigingskader. Argwaan en wantrouwen onder bewoners van onze gemeente lijkt ons geen goede opmaat voor de verkiezingen in maart 2022. Participatie en je gehoord/gezien voelen, is een cruciaal aspect van goed bestuur waar wij onze volksvertegenwoordigers in de raad graag op attenderen. Blijkbaar is het beeld dat de ambtenaren van een participatieproces hebben niet overeenkomstig met het beeld van de deelnemers. Wordt participatie mogelijk gezien als een actie-afvinklijstje gezien waar de gemeente aan hoort te voldoen? Is dat een mogelijke verklaring voor het feit dat diverse burgers en belanghebbenden zich niet ècht gehoord voelen?

- Wat gaat de wethouder op dit punt concreet ondernemen opdat burgers en maatschappelijke partijen zich wel gehoord voelen in de (nabije) toekomst?
- Kan dit alsnog onderdeel worden alvorens de Raad te vragen een besluit over dit uitnodigingskader te nemen op 16 december?

Er zijn veel aspecten waar we u op zouden kunnen attenderen in dit schrijven, maar wij focussen ons (naast bovengenoemd aspect) hierbij op de **windmolens langs de A28** (p.10, punt 5). Er wordt op die pagina gesteld dat er nog maar 1 zoekgebied over is waar *kansen* zouden zijn voor minimaal 4 windturbines (met een masthoogte van 100m en hoger) in onze gemeente; globaal tussen afrit Soesterberg en de kruising A28 met de N227. Hieronder geven we een opsomming van de vele vragen die wij hebben. We waarderen het als u zich door ons laat informeren en hopen u hiermee te inspireren in de voorbereidingen naar 2 (en 16) december a.s.

- a) Op grond van welke concrete randvoorwaarden en criteria bent u voornemens die kansen nader te gaan onderzoeken? En wat is de weging daarvan?
- b) Hoe gaat u om met de gezondheidsbedreigingen door windturbines waar in de landen om ons heen al rekening mee wordt gehouden? Is de gemeente Leusden (samen met Soest, Amersfoort en de provincie) voornemens zich op het voorzorgsprincipe² te beroepen om haar burgers te beschermen?
- c) Op welke wijze gaat u de gezondheidsrisico's meenemen in het onderzoek?
- d) Op welke gronden bent u bereid rekenschap te geven van de vele onzekerheden die mondiaal worden onderkend als het gaat om gezondheid van burgers?

¹ Wij spraken die avond in. Onze teksten treft u aan in de bijlage bij deze mail.

² Volgens het voorzorgsprincipe kan een (lokale) overheid ingrijpen, ook als klachten voor het milieu en de volksgezondheid nog niet onomstotelijk bewezen zijn.

- Vindt u bijvoorbeeld 1 huishouden waar gezondheidsschade wordt geleden acceptabel? Of ligt de grens ergens anders? Zo ja, waar ligt een acceptabele grens volgens de gemeente Leusden?
 - Wat vindt u van de normering van 10H die uitgaat van tienmaal de as-hoogte? Bent u voornemens die normering te hanteren in Leusden?
- e) Het uitnodigingskader is bedoeld als *kader* wat contouren verschaft aan het gehele proces (van onderzoek). Is de wethouder voornemens deze raad te informeren over de *Terms of Reference* voor het bovengenoemde onderzoek als onderdeel van dit Uitnodigingskader (en voordat er een besluit over kan worden genomen)? Zo ja, wanneer? Bent u voornemens inwoners te benaderen hierover mee te denken?
 - f) Hoe borgt u de onafhankelijkheid van de onderzoekers? Wat zijn de afspraken over de aanbestedingsprocedure?
 - g) Er wordt gesproken over een regionaal ‘plan van aanpak’ voor het onderzoek; hoe borgt u de participatie van burgers, belanghebbenden en andere partijen hierbij op een manier die recht doet aan hun stem?
 - h) Wat gaat u op korte termijn concreet ondernemen om te voorzien in de wensen en behoeften van o.a. de inmiddels teleurgestelde groeperingen, belanghebbenden en omwonenden langs de A28?

Wij willen u ook graag deze **punten** nog meegeven:

- 1) Er staat dat het onderzoek zich richt op natuurwaarden, afstand en hinder op omliggende woningen en bebouwing en defensiegebruik. We missen hierin het nadrukkelijk wegen van de gezondheidseffecten van windturbines op mensen, met name onze kinderen. De afstandsgrenzen voor turbines in ons land haaks staan op normen in andere Europese landen, die op veel grotere afstand van huizen moeten staan. De windmolennormen zijn in Nederland gewoon niet goed geregeld.
- 2) De beantwoording van Kamervragen (Kamerstuk 32813, nr. 731) over de effecten van afstandsnormen voor windmolens op land zijn op 22 november 2021 gepubliceerd: <https://www.omgevingsweb.nl/beleid/beantwoording-kamervragen-effecten-van-afstandsnormen-voor-windmolens-op-land/>
- 3) Volgens wetenschapper dr. Joris van Hoof van de Universiteit Twente gebruikte het RIVM door de industrie betaalde of beïnvloede studies, maar presenteerde deze als onafhankelijk. Het SP kamerlid Leijten, VVD kamerlid Erkens formuleerden een motie en stelden er Kamervragen over; JA21 fractievoorzitter Eerdmans verzochte onlangs om een debat over de ‘neutraliteit van rapporten die gezondheidseffecten van windturbines in kaart brachten’.

Het is overbodig om te vermelden dat ook wij de energietransitie waar Nederland voor staat, zien als een enorme opgave waar we gezamenlijk aan moeten werken. In en buiten onze gemeente. Alleen op die manier kunnen we de afgesproken, collectieve klimaatdoelen waar mondiaal iedereen baat bij heeft, halen. Het is zodoende mogelijk niet haalbaar (en daarmee niet wenselijk) dat we in Leusden 2040 als streefjaar hanteren als er landelijk naar het jaartal 2050 wordt toegewerkt. De beste jongetjes in de klas worden mogelijk getriggerd door streefcijfers waarbij we onderweg schade aan de volksgezondheid en natuur in onze gemeente toebrengen. Het nobele gemeentelijke doel van 2040 lijkt naïef en heiligt wellicht toch ongewenst de middelen. Vandaar deze vraag: Hoe verhouden de ruimtelijke, cultuurhistorische, sociale en ecologische waarden die we in Leusden belangrijk vinden zich tot de functie die windturbines en zonnenvelden hebben in het behalen van de gestelde energiedoelen voor 2040?

Wij hopen dat het slaagt om in Leusden **het grotere plaatje** van de klimaatdoelen voor ogen te houden en coherent handelen na te streven. Als *Fair Trade* gemeente zou klimaatrechtvaardigheid³ ons in Leusden best mogen bewegen tot verantwoorde gemeentelijke keuzes. U bent ongetwijfeld op

³ Belangrijk onderdeel van de besprekingen tijdens de COP26 in Glasgow.

de hoogte van de enorme natuurschade die op andere continenten ontstaat door de productie van batterijen voor onder meer onze elektrische auto's. Bij mijnbouw naar neodymium voor magneten⁴ in windturbines komt uranium terecht in de leefomgeving van vele mensen. Dat wordt elders gewonnen en zorgt in die landen nu al voor enorme water, lucht en bodemvervuiling. Producenten van windturbines betalen niet mee aan het opruimen of voorkomen van deze schade. Potentiële kopers van windturbines zouden zich hier rekenschap van kunnen geven.

Uit **voorzorg** voor onszelf en toekomstige generaties is wat ons aangaat voorzichtigheid geboden⁵. Daarom pleiten wij ervoor dat we de eventuele kortzichtigheid bij het raadsbesluit voor dit uitnodigingskader inruilen voor langetermijndenken opdat we de klimaatdoelen op verantwoorde wijze nastreven.

- Wat is de waarde in deze gemeente van burgers die zich gehoord voelen (en ècht wel begrijpen dat je niet iedereen tevreden kunt stellen bij dergelijke trajecten)?
- Wat is de waarde die we toekennen aan de gezondheid van burgers (dichtbij en ver weg)?
- Wat zijn realistische randvoorwaarden en criteria om zonne- en windenergie grondig te onderzoeken samen met andere gemeentes, provincie en landelijk?

We wensen u veel succes met het afwegen van de vele **kortetermijnbelangen** bij het behalen van **langetermijndoelen**. Het doel dat we in Leusden nastreven mag wat ons betreft niet alle middelen heiligen. Uiteraard zijn wij graag bereid u informatie te verschaffen of nadere toelichting te geven.

Met grenzeloos gezonde groet,

Ellen ten Scheepen, Peter Groenendaal, Hille Schakel en Anke Tijtsma
Mede namens vele buurtgenoten langs de A28 en de supporters van de Werkgroep Beekdal Leusden (WBL⁶)

beekdalleusden@gmail.com

⁴ Beknopte info treft u hier aan: <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/11/19/niet-co2-is-het-probleem-maar-onze-levensstijl-a4066114>

⁵ Over langetermijndenken voor een kortetermijnwereld schreef Roman Krznaric een prachtig boek met de titel 'De goede voorouder'. Uitgeverij Ten Have, 4^e druk 2021

⁶ WBL opereert vanuit de Schutterhoeflaan in Leusden namens de huishoudens in het gebied omsloten door N226-Lockhorsterweg-Heiligerbergerbeek-Groene Zoom.